

Kontrola dostavljanja premoga še v veljavi

Javne naprave, železnice, bolnišnice in hoteli zavzeti. Rudarji se vrnili na delo po preklicu stavke

Washington, D. C., 9. dec.—Federalna administracija za kurivo razpisala, da bo kontrola dostavljanja premoga ostala veljavna nedoločen čas, ker so predlog premoga zmanjšale zahtevke rudarske stavke, ki je trajala 17 dni.

John L. Lewis, predsednik rudarske unije UMWA, je prekliče stavko zadnjo soboto in poveljuje rudarje, naj se vrnejo na delo. Administracija za kurivo objavila, da bo kontrola ostala veljavna, če se ne bodo zaloge premo povečale.

Kontrola ne velja za javne naprave, železnice, parnike, bolnišnice, pralnice, hotele in podzemne žilve. Trgovci s premogom bodo lahko dostavljali premog samo onim hišnim posestnikom, ki ga nimajo dovolj. Norvaldo dostavljanje premoga se obnovilo čez nekaj tednov.

Gibanje za obnovitev obrata pomogovnikov je v razmahu. Rudarji so naznanili, da se je prišlo do tisoč rudarjev vrnilo na delo.

Prekliče rudarske stavke je uveljavila. Lastniki pomogovnikov bodo opazovali razvoj premoga, da bo federalna vlada sprejela korake proti Lewisu.

Umriji, da odvrne konflikte v bližini. Lahko si prisvajajo bogotino, ker je Lewis kapitaliral.

Federalno vrhovno sodišče bo danes razločilo, ali bo dovolilo zaslišanje o apelih ali Gotovo je, da končna odločitev ne bo kmalu izrečena.

Uveljavila v zvezi s hrano premo pred preključitvijo rudarske stavke, so bile odpravljene. Uključevalo so omejitve v vrstnem in potniškega prometa na železnicah in zatemnjevanje mest.

Lewis je naznanil, da se bodo rudarji vrnili na delo na podlagi pogodbe, katero je sklenil z novo vlado naj prekliče kontrakt z družbo

Milwaukee, Wis., 9. dec.—John Thomas, podpredsednik avstrijske unije CIO, je pozval delavce, naj prekliče kontrakt, katerega vlada sklenila z Allis-Chalmers Mfg. Co. Krajevna avtna vlada je pred več meseci oklicavala stavko proti kompaniji.

CHESON ZA USTANOVITEV SKLADA POMOČ ZUNANJIM DRŽAVAM

WASHINGTON, D. C., 9. dec.—Pomožni državni tajnik Dean Acheson je naznanil, da bo administracija pozvala kongres, ko se sestane v zasedanju po novem letu, naj ustanovi posebni sklad za financiranje pomožnih potreb v tujih državah. Pomoč bodo dobile le one države, ki bodo dokazale, da jo potrebujejo.

Acheson je govoril po radiu, da je razumeti, da bo Amerika odločevala o trošenju denarja na sklado.

Amerika zavzema stališče, da pomoč ne sme deliti skozi organizacijo sličnega tipa kot je UNRRA, je rekel Acheson. Države, ki bodo dobivale pomoč, bodo morale dokazati, da imajo v resnici potrebujejo. Takšen je po mojem mnenju postopek v pravičen.

tranjim tajnikom v maju tega leta. Sklenitev pogodbe je rezultirala v preklicu stavke. Vlada je takrat prevzela premo-govnike.

Lewis je naznanil, da se bodo pogajanja vršila v mejah odloka federalnega vrhovnega sodišča. Železniške kompanije so izjavile, da bo normalni promet kmalu vzpostavljen. Omejen je bil zaradi rudarske stavke.

Domače vesti

Nov grob v Minnesoti

Duluth, Minn. — V tukajšnji bolnišnici, kjer se je nahajala več mesece, je umrla Manja Pečavar, rojena Smuk, iz McKinleyja, stara 53 let in članica SZZ. Zapuščica moža in enajst otrok, od katerih je najmlajši star osem let.

Nov grob v Waukeganu

North Chicago, Ill.—Dne 4. dec. je umrl Mihael Borovšek, star 77 let, doma iz Petrovine, Hrvaško, v Ameriki 53 let. Bolehal je dalj časa in končno podlegel pljučnici. Bil je član društva 14 SNPJ 39 let. Zapuščica žena, dva sinova in dve hčeri. Tretji sin je umrl pred poldrogim letom in je bil tudi član društva 14.

Iz Clevelanda

Cleveland.—Po tritedenski boleznici je umrla v bolnišnici Rose Marie Supan, stara 8 let in članica mladinskega oddelka KSKJ. Poleg staršev zapuščica šest sester, tri brate, starega očeta in staro mamo, vsi v Newburghu. —V bolnišnici je umrl Nicholas C. Rusinić, rodom Dalmatincec, star 57 let, v Ameriki 28 let. Tukaj zapuščica žena, štiri sinove (dva pri vojski), pet hčera in več vnukov. —V clevelandski kliniki se nahaja bivša Clevelandčanka Katherine Sabatovich iz North Royaltona, O., ki se je morala podvreči operaciji. —Pri družini Chester Balukin so se oglasile rojenice in pustile hčerko.

Lovska sreča

Imperial, Pa.—Izgleda, da je bil letos v pennsylvanskiških šumah zelo dober lov na srnece. Vsaj tukajšnji lovci so imeli srečo. Vsak po eno srno so dobili: John Mausar, star 78 let in starosta lovcev, John Godisha, William Trusnović in Max Leonard, vsi člani društva 106 SNPJ. Čestitke!

Unija CIO zahteva zvišanje plače

Atlanta, Ga., 9. dec.—Voditelj tekstilne unije, včlanjene v Kongresu industrijskih organizacij, so naznanili kampanjo za zvišanje plače. V tekstilnih tovarnah na jugu je uposlenih okrog 100,000 delavcev. Unija, katere predsednik je Emil Riese, zahteva zvišanje plače za 15 centov na uro.

Slovsanske države ne ogražajo miru

Značilna izjava maršala Tita

Belgrad, 9. dec.—Maršal Tito je v svojem govoru osmešil propagando in idejo, da slovsanske države ogražajo mir. On je odprl zborovanje prvega vseslovsanskega kongresa v Belgradu po zaključitvi vojne.

Delegat se pošle v Belgrad Rusija, Čehoslovakija, Poljska, Bolgarija in slovsanske organizacije v Ameriki.

"Sestali smo se v Belgradu z namenom in trdno odločitvijo, da slovsanski svet ne bo nikdar več služil tujim interesom," je rekel Tito. "Preprečil bo ponovitev tragedije, katera ga je zadel v vojnem času, ko so nemške nacijske in italijanske fašistične tolpe udarile v prvi vrsti po Slovanih. Po dveh krvavih vojnah je prišla ura zedinjenja vseh Slovanov. Skrbeli bomo, da nas sovražne sile ne bodo nikdar več razcepile."

Ruski premier Stalin je bil izvoljen za častnega predsednika vseslovsanskega kongresa.

Welles svari pred komunizmom

Washington, D. C., 9. dec.—Sumner Welles, bivši državni podtajnik, je posvaril ameriško ljudstvo pred nevarnostjo komunizma. Dejal je, da ogražajo solidarnost držav zapadne hemisfere. Dalje je rekel, da je komunizem na pohodu v državah Južne in Centralne Amerike.

Pobijanje rasnega sovraštva in nestrpnosti

Washington, D. C., 9. dec.—Predsednik Truman je imenoval posebni odbor, ki bo pobijal rasno sovraštvo, nestrpnost in ščitil civilne svobodščine. Za načelnika odbora je bil izbran Charles E. Wilson, predsednik General Electric Co.

Kongresnik Martin svari pred depresijo

Washington, D. C., 9. dec.—Kongresnik Martin je na seji srednjega odbora republikanske stranke svaril pred novo depresijo. Republikanska stranka, ki je zmagala pri novembrskih volitvah, bo morala storiti korake,

REVIZIJA NAČRTA GLEDE REFORM V BRITSKI CONI

Nemški junkerji in fevdalci so še gospodarji

STALIŠČE VOJASKE VLADE

London, 9. dec.—Načrt agrarnih reform v britski okupacijski coni, katerega so sestavili večški vojaške vlade, je bil vrnjen avtorjem v svrhu revizije, pravi uradno naznanilo.

Veleposestva v britski coni so še v rokah junkerjev, grofov in fevdalcev. Veleposestva imajo tudi cerkve. Nemške politične stranke vodijo odločno kampanjo za razkosanje veleposestev in razlastitev veleposestnikov. Ti so bili vedno in so še hrbtenica reakcije v Nemčiji.

Junkerji in aristokrati so omogočili vzdrževanje vojaške kaste v Nemčiji. Bili so simbol militarizma in nacionalizma, ki sta ovirala socialni napredek v Nemčiji.

Načrt agrarnih reform je do lokal razkosanje vseh posestev, ki obsegajo 150 in več akrov, kakor tudi imenovanje odborov, ki naj bi imeli zadevno oblast. John Hynd, britski minister, ki je odgovoren za vojaško in civilno administracijo v britski okupacijski coni, je dejal, da je načrt pomanjkljiv. Omenil je zlasti provizije, ki določajo, da lastniki veleposestev postanejo upravitelji. Kot taki bi vlekli profite. Hynd je izjavil, da bi na podlagi načrta upravitelji imeli ekonomsko oblast in vplivali na politično življenje v Nemčiji.

Politični vpliv junkerjev in veleposestnikov je bil opora bivšemu kajzerju in potem Hitlerjevemu režimu. Problem agrarnih reform dela preglatice vojaški vladi v britski okupacijski coni. Ruska vojaška vlada ga je rešila v svoji coni. Odredila je razkosanje veleposestev in s tem zlomila hrbtenico junkerjev in aristokracije.

da jo prepreči. Martin bo predsednik nižje kongresne zbornice, v kateri bodo imeli republikanci večino.

Bidaultova stranka zmagala v Franciji

Dobila je 62 sedežev v senatu

Paris, 9. dec.—Republikanska (katoliška) stranka, katera vodja je Georges Bidault, je zmagala pri večerašnjih volitvah. Pri teh je bilo izvoljenih 315 članov senata (sveta republike), višje zbornice parlamenta. Bidault je nedavno resigniral kot predsednik vlade in zunanji minister.

Iz poročila o izidu volitev je razvidno, da so republikanci dobili 62 sedežev v senatu, komunisti 61, socialisti 37, socialni radikalci 25, desničarski blok socialnih radikalcev 20, druge manjšinske stranke pa ostale sedeže.

Zmaga republikancev ni značilna zaradi kompliciranega volilnega sistema. Volilci v kolonijah francoskega imperija še niso volili. Prvo zasedanje novega senata se bo pričelo 24. decembra.

Kampanja za osvoboditev ujetnikov

Začel jo je ameriški državni tajnik

New York, 9. dec.—Ameriški državni tajnik Byrnes je začel kampanjo za osvoboditev nemških vojnih ujetnikov, ki so v državah zapadnih demokracij. Cilj je osvoboditev ujetnikov v prihodnjem letu.

Pričuje se, da bo Byrnes začel pritiskati na Rusijo naj izpusti nemške vojne ujetnike. V Rusiji in zapadnih državah ujetniki opravljajo rehabilitacijska dela. Byrnes je nasprotnik ideje reparacij v obliki dela. Vse države naj bi se držale provizij ženevske pogodbe.

Provizije določajo izpustitev vojnih ujetnikov kmalu po ustavitvi poraženosti. Nemčija je bila poražena pred osemnajstimi meseci.

Byrnes je začel kampanjo s pozivom na Veliko Britanijo, Francijo, Holandijo, Belgijo in Luksemburško, naj izpuste 674,000 nemških vojnih ujetnikov do oktobra prihodnjega leta. To so ujele ameriške oborožene sile. Nemški vojni ujetniki so uposleni v rudnikih, na kmetijah in pri gradnji projektov.

Sovjetska Rusija proti inspekciji oboroženih sil

Molotov zahteval izključitev provizije iz resolucije. Sporno vprašanje pred skupščino Združenih narodov

New York, 9. dec.—Rusija je vrkla bombo na seji skupščine Združenih narodov z naznanilom, da bo vodila opozicijo proti predlogu, da štetje vojakov mora vključevati tudi one, ki so na domačih tleh.

Ruski zunanji minister Molotov je zahteval izključitev zadevne provizije iz resolucije, katero so odobrili člani političnega odbora. Opozicijo je naznanil potem, ko je Velika Britanija predlagala na plenarni seji skupščine mednarodnega odbora, ki naj bi vodil pregled in ugotovil število vojakov, katere države v okviru Združenih narodov drže doma in v tujini. S tem je Molotov ponovno potisnil sporno vprašanje o številu oboroženih sil v ospredje.

Nobenega izgleda ni, da bi politični odbor revidiral svoje stališče. Resolucijo glede splošne inspekcije vojaških sil je odobril s 34 proti sedmim glasovom. Za zavrnjenje resolucije je potrebna dvetretjinska večina.

Molotov je argumentiral, da predložitve informacij o številu vojakov v posameznih državah bi zavrla glavno delo skupščine Združenih narodov. Dvojni pregled ni potreben. Seja skupščine je bila potem pretrgana in se bo danes obnovila.

Britski delegat Hartley Shawcross je dejal, "da načelo ugotovitve o številu vojakov v posameznih državah in v tujini mora biti sprejeto. Svet mora vedeti vse detaje v zvezi s prizadevanji za splošno razorožitev. Sprejet je bil predlog članov francoske in mehiške delegacije, naj Indija in Južna Afrika izravnata konflikt. Ta izvira iz pritožbe, da Južna Afrika zatira indijsko manjšino. Resolucija južnoafriške delegacije, naj se konflikt predloži v rešitev mednarodnemu razsodišču, je bila poražena.

Stavka v klavnicah odvrnjena

Chicago, 9. dec.—Stavka klavniških delavcev v Chicagu in drugih mestih je bila odvrnjena s sklenitvijo pogodbe med kompanijami in unijo mesarskih delavcev, ki je včlanjena v Ameriški delavski federaciji. Pogodba krije vse člane unije. Upanje je, da bo sprejeta katerikoli predlog glede rešitve konflikta med židji in Arabci v Palestini.

BYRNES PREDLAGAL ZNIŽANJE OKUPACIJSKIH SIL V EVROPI

NEW YORK, 9. dec.—Ameriški državni tajnik Byrnes je na seji zunanjih ministrov predlagal, naj Amerika, Rusija, Velika Britanija in Francija znižajo število vojakov v okupirani Evropi na 620,000 do aprila prihodnjega leta. Dejal je, da je ta korak potreben sedaj, ko so se zunanji ministri štirih velesil sporazumeli o mirovnih pogodbah za Italijo, Rumunijo, Bolgarijo, Ogrsko in Finsko.

Ta teden bodo zunanji ministri razpravljali o mirovni pogodbi za Nemčijo. O nekaterih vprašanjih so se ministri že sporazumeli. Potem bodo sledile razprave o mirovni pogodbi za Avstrijo.

Byrnes je sugeriral Rusiji, naj zniža svoje okupacijske sile v Nemčiji, Avstriji, Rumuniji, Ogrski in Poljski na 240,000 mož. Amerika je pripravljena znižati svoje okupacijske sile v Nemčiji in Avstriji na 150,000 mož.

Prizadevanja delegacij malih držav za omejitve pravice vtriranja, katero imajo velesile, so se izjalovila. Delegati so naglašali, da velesile zlorabljajo to pravico.

Akcija proti fašistični Španiji je bila odložena. Senator Connally, demokrat iz Texasa in član ameriške delegacije, je dejal, da ne bo podprl resolucije, ki zahteva, naj države v okviru Združenih narodov pretrgajo diplomatske odnose z režimom diktatorja Franca. On se je izrekel tudi proti ekonomskim sankcijam.

Zaradi opozicije ameriške delegacije je bila akcija o resoluciji odložena.

Vprašanje razkosanja Palestine

Amerika se bo udeležila razgovorov

New York, 9. dec.—Ameriški državni tajnik Byrnes je naznanil, da so voditelji židov pripravljeni na razgovore o načrtu glede razkosanja Palestine, zaenot pa je dal zagotovilo, da se bo Amerika udeležila konference, na kateri bodo razprave o rešitvi konflikta med židji in Arabci.

V pismu britskemu zunanjemu ministru Bevinu je Byrnes razkril, da voditelji židov so revidirali svoje stališče in da vidijo v razkosanju Palestine rešitev problema. Rabinec Stephen S. Wise, vodja ameriških židov, je nedavno konferiral z Byrnesom v New Yorku. Po sestanku je Wise odpotoval v Švico, kjer se bo vrnila židovska konferenca.

Byrnes je naznanil, da se je diskuzija o palestinskem vprašanju vršila tudi na seji zunanjih ministrov štirih velesil v New Yorku. Dejal je, da je prišel čas za sklicanje konference reprezentantov židov in Arabcev. Amerika bo poslala opazovalca na konferenco, ako bo sklicana.

Bevin je odgovoril Byrnesu. Izjavil je, da se britska delavska vlada ne more vnaprej obvezati, da bo sprejela katerikoli predlog glede rešitve konflikta med židji in Arabci v Palestini.

Na obrambi svojih demokratičnih pravic, katere si je ameriško delavstvo priborilo skozi stoletje po izredno težkih bojih.

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narocnina za Združeno državo (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenarodenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštirino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

PISMO Z JESENIC

Waukegan, Ill.—Ko sem bil l. 1938 na obisku v stari domovini z dr. Furlanom, Frankom Zaitzom in Antonom Zagarjem, sem se seznanil z Mirkom Stebihem v Toplicah. Potem sva se večkrat dopisovala, takoj po vojni pa se je zopet oglasil. Med drugimi pismi mi je pisal tudi sledeče:

"Dragi tovariš!—Prav lepo se Ti zahvaljujem za pismo z dne 22. jul., kakor tudi za poslano srajco in kravato, ki mi jo je prinesel tovariš Meseč. On je sedaj v Kranju poslovođa neke pekarnice.

Verjemi mi, dragi Nace, da se pri nas izboljšuje iz dneva v dan. Dasiravno so nam v Parizu nagajali eni kot drugi, jim ne bo to nič pomagalo, kajti resnica in pravica, ki so jo zagovarjali naši zastopniki na pariški konferenci, je močnejša in bo prej ali slej zmagala. Delovno ljudstvo našega naroda uživa polno svobodo, kateri se bodo prej ali slej pridružili naši bratje iz Trsta in Gorice in to kljub zakrknjenosti zapadnjakov. Narod hoče prave svobode, ne pa take svobode, ki štiti fašiste in razbojnike, ki so prizadeli toliko gorja človeštvu.

Dragi Nace, vedi, da naši narodi s tako vztrajnostjo obnavljajo in gradijo tovarne, da kaj takega zgodovina še ni zaznavala! Tako si bomo s pridnim delom svojih rok kmalu osamosvojili in obnovili ter zagurali našim potomcem lepše in srečnejše življenje. Vedi, da ne bi stara monarhistična in kompurstara Jugoslavija dosegla tega niti v 50 letih. Pri tem nam pomaga naša iskrena prijateljica Sovjetska zveza. Če nam kaj proda ali zamenja, ne zahteva v zameno koncesij v naših rudnikih in naše politične svobode, kakor to zahtevajo zapadnjaki. Mi korakamo z brzino lepši in srečnejši bodočnosti nasproti.

Naj ti navedem nekaj primerov našega ustvarjanja: Mi delamo na Jesenicah v naših velikih plavžih udarniško in ustvarjamo mnogo več kot nekaj. Delamo tudi ob nedeljah, v prostem času pa brezplačno čistimo ruševine. Prihodnje leto, ko se bo pričelo z gradnjo stavb, bomo pa prostovoljno delali pri zidavi.

Naša mladina bo te dni dokončala s prostovoljnim delom 92 km dolgo progro Brčko—Banovići v Bosni. Ta progro bo zvezala bogate rudnike z žitnimi polji Vojvodine. Če bi jo gradili privatni interesi, bi stala ogromne milijone in gradili bi jo nekaj let, naša mladina pa jo gradi od letošnje pomladi in bo sedaj kmalu gotova. Temu se čudi ves svet in novinarji iz raznih držav prihajajo gledat in občudovat našo mladino.

Dalje je naša mladina v Mačvi v Srbiji izsušila v par mesecih 40.000 hektarjev močvar, kjer sedaj rastejo orjevo in sejejo pšenico. Stara Jugoslavija je pri vsakih volitvah obljubljala izsušitev, pa ni storila ničesar, mi pa smo o tem zvedeli iz časopisev že potem, ko je bilo delo končano.

Na Gorenjskem gradijo ogromno električno centralo, ki bo dajala struje za vso Slovenijo. Pri Žerovnici pa jezimo Savo, tako da ne nastalo več kilometrov dolgo jezero, nad jezerom, 30 m nad vodno gladino, pa bo šla železnica na drugo stran proti Dobravi, kjer bodo povečali naše tovarne. Dalje so mladinci regulirali Plesnico pri Ptujju, tehniški ljubljanske univerze so elektrificirali Bloke itd. Lahko bi Ti naštel celo vrsto drugih uspehov. Smelo trdim da se izvršujejo ogromna dela in narod z zaupanjem gleda v srečnejšo bodočnost, ker se zaveda, da ni več na naši zemlji kapitalista, ki bi nas izkoriščal. Kar naredimo, je vse naše in

stavil na stališče antidelavskih siren, tedaj bo to znamenje, da se je administracija vrgla na razbijanje unij še predno se po 16 letih snide prvi republikanski kongres, v katerem bo velebiznis imel še več gorečih zagovornikov kot jih je imel zadnja leta.

Če ni dela v majni, je pa doma. To je spoznal tudi ta premogar, po imenu Medico Bernardi, ki pomaga svoji ženi pri pranju—ali pa morda uči svojo hčerko, kako se obesa perilo. Ampak je videti, da se hčerki vidi vse to nekam čudno.

čimprej bomo naredili, tem prej bomo lepše živeli. Vsa naša industrija je v ljudskih rokah in ves dobiček gre zopet za dobrobit ljudstva.

Mi vsi smo delovni ljudje in vsakdo, ki hoče jesti, mora tudi delati. Tudi cene našim življenjskim potrebščinam se znižujejo z vsakim dnevom. Danes nimamo več posrednikov in špekulantov, ampak zadruga kupuje direktno od kmetov.

Tu še vrše tudi procesi proti gotovi duhovščini, ki je protiljudska in je na sramoten način izkoriščala in kradla revnemu ljudstvu že za časa stare Jugoslavije. Prav je, da se te ljudi pokaže in razgall pred narodom, da ne bo več slepo sledil tem uniformiranim agitatorjem Rimma, ki so razdvajali edinstvo Slovencev. Sedaj ne morejo več v kalnem ribirati in motiti našo enotnost.

Jutri bomo imeli volitve. Veruj mi, da je razpoloženje ljudstva tako iskreno za našo ljudsko oblast, da bo šel narod stodo odstotno na volišče in volil naše odlične politične voditelje, ki nas sigurno vodijo v lepšo in boljšo bodočnost.

Tako, dragi Nace, v kratkih obrisih sem Ti orisal naše prilike, ki so resnične. Sedaj pa zaključujem in Te prav lepo pozdravljam, kakor tudi Tvojo progro. Iskrene pozdrave tudi vsem tistim, ki dobro žele naši izmučeni domovini. Da, naša domovina s strahovito brzino prehaja iz teme v svetlo bodočnost, tako da se bo marsikateri Slovenec, ki je moral v mladih letih s trebuhom za kruhom v svet, na stara leta povrnil v cvetočo domovino, ki ga bo sprejela kot oče sprejme svojega izgubljenega sina. Vaš Mirko Stebih."

Ignatz Jerob.

PAROČILO ZASTOPNIKA

(Nadaljevanje)

Hermine. Pa.—Torej omenjena mrs. Kertel je velika humanitarka. Sicer imam veliko takih žena med članicami SNPJ.

Podpisani prečita petkrat več pism iz stare domovine kot jih je priobčenih v naših listih, katera pa so po večini več ali manj enaka. Pisci teh pism soglasno pripisujejo krvočnost domobrancem, katere je bila naščuvala duhovščina. Torej sv. oče in njegova družba je v tem boju jasno pokazala, da ji ni mar za duše kristjanov, temveč za prigoljufano bogastvo, od katerega so se morali ločiti, ker je zmagala ljudska volja. Kdor še nadalje podpira papeža je: ali nedorasli otrok ali pa hinavec.

Da, na potovanju pisec dosti vidi in sliši. Leta 1924 sem na zboru Prosvetne matice svaril

seglo še najprej v kolektivnem sistemu, skupnemu lastništvu. Toda naša mladina vztraja za kapitalistični sistem, ker verjame, da lahko v kapitalistični družbi obogači, zasluži morda do 50.000 dolarjev na leto. Za počt, ko jih poslušam. Oni ne vedo, da izmed 40.000, ki se jih posveti trgovini, samo eden uspe, ostali pa podležejo konkurenci, nekateri prej, drugi pozneje!

Sedaj so zopet na stavki premogari. Ali so stavke potrebne? Ne, če bi bile industrije podržavljene, ampak Lewisova organizacija UMW je zopet sprejela resolucijo zoper podržavljenje premogarske industrije. Kako bodo voditelji delali za koristi premogarjev, ako pa jim slednji dajajo tako aristokratske plače. Kakor vse kaže, bo Lewis kmalu prejel toliko plače na leto kot predsednik Združenih držav. Industrija v privatnih rokah pomeni naporno delo, natiranje produkcije skozi preganjaške metode. Vladna štatsitika kaže, da je bilo štirikrat in tri četrtine več smrtnih slučajev v minulih petih letih: 17.101 ubitih in 313.873 poškodovanih. Premogarske harnene stane premog \$2 od tone, prodajajo ga pa od \$12 do \$16 tonno. Seveda so združeni z vsakovrstnimi agencijami in železnicami, da se profiti ne vidijo tako jasno.

Moje potovanje, predno sem šel v Chicago, se je pričelo v Strabranu. Hvala vsem, ki so mi šli na roke. Moje simpatije, mrs. Boštjančič! Z Jožetom sva bila prijatelja. Tudi on se je navduševal za novo Jugoslavijo. V Triadelphiji, W. Va., je umrl moj prijatelj Novak. O njegovi smrti mi je povedal s. Vinko Peternel, njegov sorodnik. Pri Novakovih se nisem mogel ustaviti, kajti avtobus je hitro vozil mimo, peš pa nisem mogel iti, ker je deževalo. Torej moje globoke simpatije vdovi in hčerki. V Elm Grovu ni nič novega. Radi dežja se nisem ustavil povsod, zamudil sem se pa precej časa pri tajniku.

Ko sem se nahajal v Slovenskem delavskem centru v Chicagu, so me vprašali, če ljudje že žalujejo za pokojnim Jožetom Snojcem. Da, več oseb mi je povedalo v Bridgeportu, O., da pogrešajo pokojnika. Toda na žalost mnogi napredni očetje ne znajo zainteresirati svojih otrok, da jim bi sledili po njihovi poti, prav tako ne svojih žena. Vzroki so različni. Razume se, da imajo delavske agitatorje prišotne družbe na črni listi, radi tega navadno najbolj trpe njihove družine, katere potem skušajo na zvit način obrniti proti njihovim sorodnikom-agitatorjem.

V Lansingu, Blainu in Bartonu je vse po starem. Vitez in njegov pečlar stanujeta v novi hiši. Večji del sta jo zgradila sama. Joe Škof še vedno dela v premogovniku, medtem pa vodi farmo sin, ki se je vrnil od vojakov.

V Power Pointu tudi vse po starem, a naši ljudje se še vedno držijo delavskih principov. Pri Tuskovih, kjer sem prenočeval, sem videl tudi onega sina, ki ga je oče nekoč opisoval, ko je bil v ognju krogel. On je bil pri parašutarjih. Sam je bil hudo ranjen, ko je nesel ranjenega prijatelja v zavetje, ampak prijatelj je bil ponovno zadet in ubit. Potem je bredel s komolci po vodi več milj, da se je rešil pred sovražnikom. Fant je poškodovan v boku, tako da še sedeti ne more pravilno.

V Power Pointu so mi dali vsi nekaj zasluzka. V Salem pa sem dospel v nedeljo. Najprvo sem poklical po telefonu mrs. Mihevc. Odgovor je bil, naj grem v Slovenski dom, kjer se vrši seja, nakar me bo pripeljal do njene farme Križaj. Tako se je zgodilo. V Slovenskem domu sem dobil novega naročnika na Proletarca in prodal dve knjigi "Dinner at the White House". Pri Mihevcvih je bilo nekaj fantov iz Clevelanda, po kosju pa smo odinili proti Youngs-

(Dalje na 3. strani.)

Časovni komentar

Milan Medvešek

Nekdo mi piše: "V teku let, odkar čitam socialistično literaturo, me je ta vedno mednarodnost. Vsi narodi enakopravni. Mrzim vsako postavljanje naroda nad dom, pa naj bo nemški, sloški ali kateri koli. Socializem je mednarodni! Slovenski munisti in njihovi sopotniki pa danes največji narodni nisti!"

Ali je zgornja trditev resna? Ali so res slovenski kmeti in njih sopotniki najšovinisti? Na čem temelji trditev? Ali so zato "sovražniki zahtevajo priključitev Primorske in Koroske k Sloveniji"? Ali morda zato, ker bijo tisto zemljo, katero so magali s potoki krvi osvoboditi? Ali zato, ker danes Slovanci, da bi "civilizirani" zadržali brisali čevlje ob nje, so jih skozi stoletja in stola? Ali zato, ker bojujejo tisto venkobergsko in sovražnikom slovenskega naroda, nato pa ponila v tujino, kjer se je priljena zvezata s hudičem in čem, s kapitalisti in papežem, bi se zopet povrnila na sto in izjemala slovenski narod?

V širšem pomenu besede venci, kakor tudi Slovani v šnem, niso še nikoli bili šovinsti, temveč šab nasprotno: so malone skozi vsi njihovi dovinovi ponižni, smatrali se sebe manjvredne od drugih rodov, zlasti od Nemcev. Anžev in Francozov, zaeno pa nižno služili tujcu, ki je v strojih kože in jih izrabljali zem in mrtve. Da, poznamo bo panslavizma (ki je danes segel svoj cilj), toda panslavizem je bil v tistih časih le test proti agresivnemu panslavizmu, pozivanje k narodu, klicanje na upor za zapostavljanje, zoper izkoričanje in razdvajevanje "panskih" slovenskih narodov.

Če bi danes Rusi prihajali pred svet s perversno misjo, so oni poklicani vladati na dom, da so nadljudje, da je ka kultura edina prava kultura itd., potem bi lahko rekli, da šovinisti, toda do sedaj ne slišali še nobenega Rusu boljševoška, da bi bil propagator samostronost, temveč nasprotno: Rusi poudarjajo, so vsi narodi enakovredni, samo poudarjajo, temveč tudi dokazali v praksi! Vse to Stalinu očitali, da je nacilist, kar je seveda absurdno. Očitali so mu to zato, ker je prvo mislil na Rusijo in šlo tem na ostali svet. Če ne bi vzemal tega stališča in se prakti izvajal, potem danes bi bilo več Rusije in nikjer svetu najmanjše prilike za alizem, kajti nacifasizem bi strli ves svet.

Toda povrnimo se k slovenskim "komunistom" in sopotnikom. Ali smo jih že kdaj šali preti hozano šovinizmu, stremnemu nacionalizmu? Ne vem za nobeno primerom, dar s ponosom govore o bovmzmagi nad Nemci in Italijanci to ne daje vzroka za obdolžitve da so šovinisti, prav tako se se ponosi na svojo rojstnino, katero danes greda tako energijo in poletom? Ravno pa se pristevajo k narodnjakom, pa je razumljivo, ne morejo danes deklarirati o veliki ljubezni za Nemce in Italijane, kakor tudi ne za Angleže in Američane, ki bi radi še nadalje zapostavljali jim odrekajo pravico do krajev, ki jim pripadajo po človeških in "bojih" pravi-

Socializem je mednarodni Pravilno! S tem pa ni res, da ti ne sme biti pri srcu prvo tvoj narod, tvoj dom, na. Kdor ne ljubi svojega naroda, ne more biti pravi rodnjak, kdor ne ljubi svojega, ta ne zna ljubiti tujega.

Vesti iz nove, prerojene Slovenije in Jugoslavije

Medanski pregled iz Slovenije

(Od našega stalnega dopisnika.)

NOVA PORUŠENEGA MARIBORA

Najbolj prizadeto mesto Slovenije je brez dvoma Maribor, katerega je padlo skoro 10.000 bomb. Ob osvoboditvi je bil mesto v ruševinah, danes pa kaže lepše lice. S podporo in mnogo udeležbo delovnega ljudstva obnova Maribora naglo napreduje. Doslej so obnovili železniški most, klavnico, plinaro, mestno vodovod, obnovljena je kanalizacija po modernem sistemu, vzpostavljeni novi električni vodovi, obnovljeno je mestno železniško kopalnico, večina poškodovanih sol, ceste itd. Mariborjani so delali prostovoljno 150.000 delovnih ur ter prihranili s tem nad 1 1/2 milijona dinarjev. Za določitev načrtne gospodarske gradnje v Mariboru pa so napisali anketo.

DELAVSKEGA STROKOVNEGA GIBANJA

Je posebno omeniti ustanovitve in delo posebnih komisij, ki skrbejo za tehnično in higijensko zaščito delavca. Glavni odbor sindikatov je sklenil, da morajo sindikalne podružnice ustanoviti posebne komisije, ki se bodo brigale za ustvaritev obojstranskih tehničnih in higijenskih zaščitnih delovnega človeka. Tako snujejo strokovne podružnice v podjetjih, rudnikih, gradnjah itd., kjer je potrebna tehnična zaščita in higijenska zaščita pri delu posebne komisije, ki morajo pregledovati zaščitne mere pri transmisijah, strojih v rudarskih oknih, na gradnjah in v vseh ostalih delovnih mestih, ter se seznaniti tudi z življenjskimi pogoji v podjetju. Komisije morajo pri upravi podjetij skleniti vse potrebno, da se odpravijo nedostatki in se zavaruje tehnična zaščita in zagotovijo higijenski pogoji dela. — Pri nas delujejo — kakor vidimo — delavci sami o svojih zaščitnih merah in higijenskih pogojih.

PREDVIDENA JE REORGANIZACIJA DELAVSKIH STROKOVNIH ORGANIZACIJ

v nekaterih strokah, ki jo zahtevajo današnji pogoji delovanja. Dosedanja struktura sindikalnih zvez je enolična. Vsaka sindikalna zveza je organizirala delavce in nameščence gotovo enotno in zaradi tega gotov delovništva ni bil prilagoden organizaciji zveze tako kot je to potrebno in mnoge podružnice živovarile, ker se niso mogle pravilno razviti. Pokazala se je potreba ustanovitve posebnih zvez za delavce v malih obrtih, potrebna je postala zveza strokovnih delavcev, ki šteje v državi nekaj nad 3000 članov, ki imajo izredne važnosti in posebne organizativne povezanosti je nujno,

da bi bile podružnice črne in mešane metalurgije vodene od glavnega odbora strokovnih zvez. Dalje se občuti potreba, da bi se državni uslužbenci, ki so organizacijski problem zase, povezali v posebno enotno zvezo državnih administrativnih uslužbencev, prav tako tudi je potrebna reorganizacija Zveze denarnih, zadrugh in trgovskih podjetij, Zveze finančnih uslužbencev ter Zveze nameščencev občinskih podjetij in ustanov. Vsa ta reorganizacijska vprašanja naših strokovnih organizacij bodo rešena na plenumu glavnega odbora ESZDNJ v Beogradu meseca novembra.

VELIKA RAZSTAVA RUDARSTVA IN KOVINARSTVA

je bila odprta v Beogradu v prostorih tehnične fakultete, ki jo je organiziralo zvezno ministrstvo za rudarstvo. Pri otvoritvi je prisostvoval poleg predstavnikov najvišjih ljudskih oblasti tudi naš znani umetnik Zlatko Balokovič. Razstava ima namen pokazati našim delovnim ljudem veliko rudno bogastvo in naše delo v rudnikih ter v železarski industriji. Razstavljene so rudnine, delo in uspeh pri obnovi, način izdelave jekla, železa itd. Zlasti je zanimiv prikaz naših rudnikov v Trebči, Boru, kakor tudi bogata ležišča boksita ter živega srebra. Posebno vidno mesto zavzema na razstavi model industrijske šole za obrtniške učence ter so razstavljeni predmeti ter posamezni stroji, ki so jih učenci sami izdelali za svoja podjetja.

USTANOVNA SKUPŠČINA GLAVNE ZADRUŽNE ZVEZE FLRJ

se je vršila koncem oktobra v Beogradu, na kateri je bilo podano obširno poročilo o delu Glavne zadrughne zveze o sedanjem stanju zadrughnih organizacij, o razvoju naših zadrugh. Sprejeta so bila pravila za Glavno zadrughno zvezo v smislu novega okvirnega zakona o zadrughah ter izvoljen upravni in nadzorni odbor.

Obnovitvenih zadrugh je dosežaj v Sloveniji 170, v slovenskem Primorju pa 46. — Prva zadrughna hmeljarska razstava je bila odprta v Žalcu, kjer je bilo razstavljeno nekaj kvalitetno karakterističnih vzorcev. To blago bo v prihodnjih letih vzor za doseg boljše kakovosti pri lastnem hmelju.

IZ ZADRUŽNEGA GIBANJA

Na prvem svobodnem kongresu srbskih zadrughnikov so politični predstavniki v diskuziji očrtali vlogo in naloge ljudskega zadrughništva v novi državi. Dr.

Nešković, predsednik srbske republikanske vlade, je dejal, da nima naša ljudska oblast nobene rezerve napram zadrughništvu in da ne pozna nobene omejitve. Pot državnega gospodarskega sektorja je istovetna s potjo ljudskega zadrughništva, ki ima trajno gospodarsko obliko. V zadrughah za skupno kmečko gospodarstvo pa vlada ne vidi samo trajne, marveč večno obliko organizacije. Minister za trgovino srbske vlade Miletije Popović pa je razpravljal o pojmovanju vloge zadrughništva ter je nastopil proti preokemu pojmovanju in zlasti povdarjal, da ljudsko zadrughništvo ni samo organizacija za samo pomoč, marveč tudi del gospodarskega življenja naše dežele in naših narodov. Naša politika gre med drugim tudi za to, da vključimo ves promet iz vasi v mesto in iz mesta v vas v zadrughni aparat.

GOSTOVANJE PEVSKEGA ZBORA MORAVSKIH UČITELJEV V SLOVENIJI

je odlično uspelo. Ta pevski zbor, ki uživa na Češkem velik sloves, je prvič nastopil v Ljubljani že pred 50 leti z ogromnim uspehom. Zdaj je gostoval v vseh večjih krajih Slovenije pod vodstvom Jana Šoupala s 64 člani. Nastopili so v Mariboru, Ptuj, Celju, Jesenicah, Kranju in Ljubljani. Koncerti moravskih učiteljev so bili dokaz naše medsebojne povezanosti in toplote kulturna manifestacija češkoslovaškega in slovenskega naroda.

IZ KULTURNEGA USTVARJANJA

je omeniti noviteto v mariborskem narodnem gledališču. To je drama "Kreflova kmetija", ki jo je spisal Ivan Potrč. Dejanje se vrši v Slovenskih goricah v času stare Jugoslavije. Zunanji znaki dogajanja hočejo prikazati neko trdnost kmetije, ki pa je na znotraj vendarle načeta z gospodarsko krizo ter pijanstvom gospodarja Krefla. Tudi zakon ni zdrav, ker se je Krefl poročil zaradi dote. V smislu tradicije in kljub kritičnim odnosom med možem in ženo, silita kmečka zakonca svojega sina, da se poroči radi denarja, da bi bila s tem rešena tudi kmetija "Kreflova". Ta razredna zavest gruntarja privede tudi do zločina, ko se upre sin očetu. Krefl ubije svojega sina v pijanosti. Individualna drama sina-upornika pa se umika širšemu vprašanju grutarstva, bajtarstva in vničarjev, v čemer dobi drama svojo ideološko smer. — Kritika in občinstvo sta Kreflovo kmetijo Ivana Potrča sprejela ugodno. Režiral je Milan Skrbinšek, naslovno vlogo je kreiral D. Gorinšek.

SINDIKALNO GLEDALIŠČE V TRBOVLJAH

je bilo ustanovljeno ob priliki združitve vseh gledaliških odrov v eno gledališko družino. Lep uspeh so vrli Trboveljčani dosegli pri letošnjem kulturnem tekmovanju. V novi sezoni bodo nastopili z reprizami lanskih predstav, nanovo pa so naštudiralili Nučičevega "Pokojnika".

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

PROTESTI PROTI BEVINOVIM POLITIKAM

Napisal Harold Laski

O vprašanju, ali so protesti proti zunanji politiki ministra Bevin pametni in upravičeni, je mnogo razpravljano in malo edinstveno. Kar pa je bolj važno, je to, kaj se skriva za temi protesti in kaj pomenijo. Skoro četrtina angleške delavske stranke je nastopila proti tej politiki in zahtevala spremembo.

Razlog, katerega navaja ta delavske stranke je, da mora nasledovati socialistična vlada socialistično politiko ne le v notranjosti dežele, temveč tudi na zunanji, ter da je radi tega logično, da zunanja politika pod Attleejem ne more biti ista kot pod Winstonom Churchillom.

Mnenje teh članov stranke je, da sta notranja in zunanja politika dežele tako povezani in zapleteni med seboj, da jih nobena vlada ne more ločiti, ter da bo posledica nedoslednosti v tem pogledu le splošna zmešnjava. Radevolje priznavajo, da je bil prvobitni Churchillov cilj v vojni zmaga, obenem pa so prepričani, da je bil njegov drugi cilj ta, da ojači vse protiruske sile, ter da zgradi smernice bodoče britanske politike na najtesnejšem sodelovanju z Zedinjenimi državami Amerike.

Trditelj, da je britanska politika posvečena ciljem in namenom Zedinjenih narodov, je po njihovem mnenju prazna. Stvar tudi ne bi mogla biti urejena na podlagi popolnega preokreta in nikakor ne bi postala boljša, ako bi se Velika Britanija začela naslanjati na Sovjetsko unijo mesto na Ameriko. Kar hočejo, je to, da bi Britanija do sledila in smotrno nasledovala svojo lastno, angleško politiko čisto po socialističnih smernicah.

Prav posebno so jih v tem na zunanji ustrahovali ameriške volitve. Nesmiselno je govoriti o razdorju v delavski stranki, ali o disciplinarnih merah proti "upornikom". Gre namreč za načelo, o katerem smo odločali o priliki splošnih volitev. To načelo je bilo tudi na pošten način

upoštevano v razmerju z Indijo in Egiptom. Kjer je šla ta politika s svojega tira, so bili za to merodajni globoki vzroki.

Prvi je mešanica strahu in nejevolje napram Rusiji. Spomin Bevin na komunistične poskuse razbijanja njegove poslovne unije so trdovratni in skrajno trpki. Drugi je nesposobnost uradov, s katerimi mora delati zunanji minister. Eden najbolj neverjetnih primerov te težave je britanska ambasada v Varšavi, katere člani žive še vedno nekeje v Metternichovi dobi.

Strah in sovražnost do Sovjetske unije sta rodila politično orientacijo, ki je bila največja želja in cilj Churchilla. Po mojem naziraju se je postavila Velika Britanija tako odločno na stran Amerike le zato, ker je napačno razumela ruske cilje in stremjenja. Prepričan sem, da je prvobitni cilj Rusije varnost, ker je le na ta način mogoče prihraniti ruskuju ljudstvu nadaljnih 15 ali 20 let trpljenja in pomanjkanja.

Nobena dežela ne bi mogla toliko kot Velika Britanija doprinesiti k temu, da bi se Rusija počutila varno. Treba bi bilo le, da se nehata oba naroda drug drugega obsojati ter da se posvetita reševanju najvažnejših problemov, ki jih ločijo, kot na primer vprašanje Dardanel. Medsebojno razumevanje bi moglo dovesti do zadovoljivega sporazuma v dveh tednih!

Treba bi bilo seveda, da tudi Sovjetska unija neha s svojo propagando proti Angliji ter da spremeni svoje ambasade v tu-

jih deželah v bolj prijateljske centre obcevanja, v katerih je lahko dobila zaželjene informacije. Ako bi kazali sovjetski diplomati le drobce one prožnosti, s katero razpravlja Stalin, bi debate ne bile slične vedno razgovorom v melodrami in prijateljski kritiki ne bi bili slikani kot neizprosni sovražniki. Rusi imajo v Veliki Britaniji mnogo iskrenih prijateljev, ki strme za iskrenim sporazumom.

Največji problem anglo-ameriških odnosov leži v globokem prepričanju socialistov, da so smernice ameriške zunanje politike neskladne s socialističnimi idejami. Dejanska neodvisnost generalov in admiralov napram civilni kontroli ameriškega ljudstva je vznemirjajoča. Isto velja o politiki generala MacArthurja na Japonskem. In nadaljevanje proizvajanja atomskih bomb. In podpiranje dekadentne reakcije v Evropi.—ONA.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

townu. Oni so obiskali Mihevevo hčer, jaz pa sem nadaljeval pot proti Girardu. V prvi hiši sem se seznanil z rojakom Loušinom. Obnovil je Prosveto in zaeno povedal, kako je bilo, ko so ustanavljali društvo št. 117 SNPJ v Yukonu, Pa. Potem je agitiral za izgradnjo Slovenskega doma in je uspel. Pogovarjali smo se tudi, kako smo bili navdušeni za delavsko solidarnost, medtem pa naša mladina prezira tako solidarnost in vsak posameznik hoče postati kapitalist.

(Konec prihodnjic.)

Anton Zornik.

Nekaj o lovu na kite

BUENOS AIRES. — ONA — Zadni teden v novembru je bila odprta letošnja sezona za lov na kite, kar je vzbudilo široko sveto mnogo pozornosti. Kako tudi ne, saj je ves svet živel že toliko časa v pomanjkanju vseh vrst maščob. Dolgo časa so lovili kite v glavnem le Norvežani in Angleži. Tik pred vojno so se pojavili tudi Japonci, katerim so zavezanci tudi letos dovolili, da pošljejo v Antarktiko malo lovsko ekspedicijo. Toda poleg teh dežel kažejo zdaj tudi mnoge druge, med njimi Amerika in Sovjetska unija, zanimanje za kitolov.

Prave plavajoče tovarne so na potu na skrajni jug. Sovjetska unija namerava izkoristiti v te svrhe zaplenjene nemške ladje. Vsaka teh plavajočih tovarnih stane najmanj 6 milijonov dolarjev, a ribiške ladje, ki opravljajo pravi lov, vsaka po 2 milijona dodatno.

Delo je težko in naporno in zahteva mnogo spretnosti in izurjenosti. Število kitov pa po zadnjih poročilih stalno pojemajo. Ako ne pride do mednarodnega sporazuma za omejitve lovljenja—sporazum, za katerega izvedbo bi bilo treba skrbeti s posebno pazljivostjo—bo prebivalstvo kitov na južni polobli kmalu postalo neznamno, ako ne bo sploh popolnoma iztrebljeno. Kiti se namreč skrajno počasi razmnožujejo.

DOPIŠNIKOM IN ČLANOM JEDNOTE

Kadar pišete Prosveti ali v glavni urad SNPJ, ne pozabite v naslovu napisati poštno številko 23 sa besedo "Chicago". Na kuverti vselej napišite "Chicago 23, Ill. To bo olajšalo delo na žilski pošti, nam pa pospešilo dostavljanje pošte.

Nam je žal... ZDAJ ŠE NE

Dokler ne bo dosežena večja produkcija, zaloge blaga male električne oprave, je ta določena v prodajo samo trgovcem.

Ko bo zaloga blaga dovolj visoka, in nam dovolila prejemanj naročila za večino vrst blaga, bo publika obveščena o temu.

COMMONWEATH EDISON COMPANY

Ta slika je bila sneta, ko je John L. Lewis v družbi svojih odvetnikov zapuščal sodnijo, kjer je s rudarsko unijo vrad obsojen na teko denarno kazen vsled kršitve sodnijske prepovedi, ki mu nalagala, da mora preklicati svoj preklit kolektivne pogodbe z vlado. Na levi poleg njega je Welly Hopkins, generalni odvetnik ADF, na desni pa Welly Hopkins, glavni odsetnik UMW.

V ZALI

Dr. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

Vesel sem bil in upal sem, da me bodo veseli tudi drugi. Pred hišo se mi vsili v pogled gostilniško znamenje, dolge rumene oblance, višče od strehe. Gostilno so si bili omislili v tem, in takoj mi je nekaj šinilo čez srce, da morda ne bo vse prav in vse v tistem redu, ki bodi pri hiši, katere gospodar je v Ameriki. Mislim si, pa vstopim v pivnico, da vidim, kaj in kako.

Ni se mi bilo treba bati, da me kdo spozna. Delo in trud sta mi bila predrugačila lice, in prav zelo sem bil postal. Tudi sem sedaj nosil široko brado, in ker sem bil oblečen polovično-gospoko, me ni mgel spznati nihče. Tem manj, ker me ni nihče pričakoval. Nikomur nisem pisal, da pridem, ker sem vedel, da bi ženi ne bilo všeč, če pustim zaslužek ter pridem zopet lenobo past na dom. Hrabro torej vstopim ter sedem pri vratih k mizi, kjer je bilo precej temačno. Pri drugi mizi je večerjala družina, in videlo se mi je, da je sedaj precej poslovi pri hiši. Prihiteja je drobna deklica in me vprašala, ali hočem kaj piti. Ukažem vina in se delam, kakor bi bil tujec pod streho te hiše.

Nihče me ni spoznal in v miru sem srkal svojo kapljico. Tedaj so se odprla vrata v sosednji sobi, in začul sem, da je nekdo ondi govoril z mojo ženo. Pri dprtih vratih pa sem ugledal nekaj, kar mi je takoj zagrelo kri. Bilo je to nekaj malega—ali vendar sem čutil, kakor da je padlo nekaj stotov name. Tako me je potlačilo: bila je zibka. In da nisem kar nič dvomil, je zaječalo in zastokalo nekaj pri tej zibki, in vsi veste, kaj stoka in ječi po zibkah. "Vraga," si pravim, "otroka imajo pri hiši, in jaz o vsem tem ne vem ničesar!" In že tedaj sem računal na prste, koliko let utegne in pravzaprav koliko jih sme imeti to otroče, da bi ne bilo kaj zmedenega. In taki računi, ljubi prijatelji, so nekaj čudnega, posebno takrat, če se vse lepo ne strinja in ne ujema! In računam sem in računam, in sam sveti Bog ve, da se ni hotelo vse ujemati in da se je počasi vse kuhalo po meni. Pa je bilo tudi vzroka dovolj!

Komaj se zavem od prve začudenosti—in kdo bi se ne začudil, kadar je tako?—kar stopi iz izbe v hišo človek, in povem vam: bil sem omamljen, omočen, prav kakor bi me bila strela osmodila! Lepo rejen človek je bil to, in zdravje mu je kar cvelo na licu. Napasen in spitan se mi je zdel kakor puran, ki se zakolje o Binkoštih. Vse je kazalo, da je temu človeku prav dobro pod božjim solncem in da nima drugega dela, kakor da si pase in redi trebušček! Oj, vsi tisti božji služabniki, ki jih praznujemo v dan Vseh svetnikov, vsi so mi priča, kako slabo pa se je godilo meni pod tujim obnebjem in pri tujih ljudeh! Ali ves ta čas se je paslo to človeče, kakor se pase zajec na mladem žitu! In kdo, mislite, kdo je bil? Nihče drugi kakor Gašpar, ki je prej za hlapca služil v Podsteni, ali sedaj je bil hlapec in gospodar

pri moji ženi in na zemlji, ki jo je bil stari oče priskopušil in prištedil zame.

Mislim, da sem vam povedal vse, kar je treba vedeti. Če sedaj vsega ne vidite, pa ste slepci! Pa mislim, da vidite vse in da se čudite z mano, da nisem pograbil po svetlem nožu, ki je ležal pred mano na mizi, in da nisem hlapcu Gašparju tega noža potisnil pod rebra! Pa sem se krotil, ker moja ura še ni bila prišla.

Oni pa je prav oblastno hodil po hiši ter zapovedoval in razkladal družini, kaj in kako se bo delalo jutri.

"Da ne boste spali," je končal, "to vam povem! Lenuhov ne trpim pri hiši, to veste!"

Rekši, je odrinil brčkone spat, dasi je bilo še zgodaj in dasi je bilo še mnogo opravila v hlevu.

Na vse to sem moral vstati. Ko stopim na luč, me spozna volar Tone in zakriči:

"Jojmene! Oče je prišel iz Amerike!"

"Oče Gašpar so pa sedaj na suhem!" se zasmjeje hlapec Tine.

Jezem stopim v izbo, kjer je tekla zibka. Ona je sedela tik postelje in bila vsa prepadena. Čula je besede, ki jih je izgovorila družina, in kdo bi se ne prestrašil, če je tako in tako! Pa se je skoro ojunčila in vprašala osorno: "Torej si res doma in še pisal nisi in denarja tudi nisi prinemaš?"

"Res sem prišel in vprašam te, kaj je to-le tukaj?"

"Kaj? Otrok! Saj vendar vidiš!"

"Pa kje se je dobil ta otrok?"

"Kako vprašuješ! Kakor bi oženjeni ljudje ne smeli imeti otrok! Lepa je ta!"

"No, pa vendar, koliko let ima to otroče?"

"Koliko let ima? Dve leti ali kaj takega!"

Kaj sem hotel! Takisto osatasko me je gledala, da sem rajši umolknil. Vrnem se v hišo, kjer je družina ticala okrog peči ter se šepetaje razgovarjala ob mojem prihodu.

"Poklič hlapca!" rečem dekl.

"Ali Gašparja?" vpraša.

"Gašparja!"

"Tine, in ti, Tone, pravim hlapcema, "pripravi se nekoliko! Ali vesta, kako se vrže človek, nadležen človek, čez prag, če ga ne marajo v hiši?"

"Jaz bi že vedel!" se zasmjeje Tine, in malone do ušes se mu odpro usta.

"Tudi jaz sem že nekaj slišal o tem!" zakliče Tone.

"Ali mi bosta pomagala?"

"Saj komaj čakava!" odgovorita oba.

Takrat pa je prihrul v sobo poštenjak Gašpar; ves je bil razljučen.

"Kakšen vrag pa že zopet preganja to umazano družino? Še žival ima rada mir, kadar hoče spati, in vi ga ne privoščite poštenemu človeku! Kaj je zopet?"

"Le mirno, Gašpar!" izpregovorim jaz.

"Kdo pa si ti, potepence? zarenči name. "Kdo je dovolil, da smejo taki ljudje ostajati čez noč?"

(Konec prihodnjic.)

We Can All Get Together On This—
"Buy Christmas Seals"

vara, da bi nas mogel z nekakšnim pritiskom izsiljevati in doseči, da bi morda v čem popustili. Ne, v Jugoslaviji imamo toliko, kolikor nam je potrebno za naše življenje (navdušeno in dolgotrajno vzkliranje maršalu Titu in ljudski oblasti). Kruha je dovolj, tovariši in tovarišice! Razumljivo je, da bi bilo za nas boljše, če bi bila letina takšna, kakršna je navadno pri nas, toda elementarne nezgode letos—več sonca, kakor ga je bilo potrebno, sedaj pa več dežja, kakor ga je potrebno—so nam precej škodovali. Vsako leto pa ne bo suše ali slabe letine. Bodo tudi dobre letine. Mi to vemo in v to verujemo. Zato je sedaj pri nas osnovno vprašanje, da pravilno razdelimo, kar imamo, da znamo varčno ravnati in da vodi vsak kraj in vsaka ljudska republika račun ne samo o sebi, marveč misli tudi na druge ljudske republike. Potrebno je, da priskočimo drug drugemu na pomoč, da podpiramo drug drugega. V Jugoslaviji bo vedno nekeje rodilo več, drugje pa manj in vedno bo potrebna vzajemna pomoč. To, kar je potrebno pri nas—načrtno razdeljevanje, skrb za narode drugih krajev, bratski odnosi med našimi narodi,—nam jamči, da ne bo nihče umrl od lakote in da se tega nikomur ni treba bati. (Močno vzkliranje bratstvu in enotnosti narodov Jugoslavije in dolgotrajno odobravanje.)

Njena se sploh nismo dotaknili niti ga nismo omenjali—pobegnili je in naj ga vrag vzame. Vendar v inozemstvu ne miruje, Maček zelo aktivno dela. V Chicagu ima n. pr. zborovanja. Glavna publika, poslušalci so ustaši in njegovi zavezniki, tisti pa, ki ga podpira, je nekakšen ameriški kardinal Strich. Potemtakem se je zbralo okoli njega vse, kar je reakcionarno in sovražno razpoloženo proti naši državi. Kaj je torej Maček? Maček je sovražnik št. 1 hrvatskega naroda. Razumljivo je, da ne moremo o teh stvareh molčati, temveč moramo o njih govoriti. Vedeti morate, da je Maček sovražnik svojega naroda. Tisti, ki se danes postavi preko nove poti, ki jo ustvarjamo in po kateri hodimo, je sovražnik naših narodov, pa naj se imenuje Maček ali drugače in naj si ima kakršne koli zasluge v preteklosti. Sicer pa ne vem, da bi imel Maček sploh kakšne zasluge, to nič ne moti, sovražnik je. To so najtežji zgodovinski dnevi in minula vojna in sedanje obladovanje težkoč, ki jih imamo, so najtežji razlogi, kakor tudi najtežji dnevi naših narodov in zato bo vsak pigmejec, ki se bo postavil ljudstvu čez pot, poteptan kot črv. (Tako je! Odobravanje.)

Potrebno je vedeti tudi to, da vzdržuje Maček tesne stike s Slobodanom Jovanovićem, s tistim, ki se je imenoval včasih kralj (Smeš) itd. in kuje tam načrte. Razumljivo je, da so vse to propadli posli, ker nimajo nič drugega delati v inozemstvu.

Mnogo bolj pa je neprijetno, če imajo v naši državi takšni ljudje, kakor Maček svoje pristaje. Tudi takšni so, ki jih izpodbujajo.

Mislim, da ima hrvatski narod dovolj težkih izkušenj v svoji preteklosti. Verujem, da so te izkušnje tako velike in težke, da se moramo rešno zamisliti, kaj to pomeni, če ogromna večina ljudstva, — predvsem hrvatski narod, hrvati in srbi na Hrvatskem — podvzema nečloveške napore, da bi obnovila požgane vasi, zgradila ceste, mostove, z eno besedo, dvignila svojo državo iz ruševin, pri tem pa nekakšen neznamen del na vsakem koraku skuša nagajati, motiti, da bi se bavil z nekakšnim politiziranjem in govorenjem o tem,

Rad bi povedal nekaj o teh raznih, nam ne posebno prijateljskih elementih—o onih v naši državi, kakor tudi onih izven države.

V prvi vrsti se bom dotaknil enega, ki je po mojem mnenju, glavni nosilec gonje v tujini proti novi Jugoslaviji.

To je Maček. (Vzkliki: Dol!) Odsel je v inozemstvo, potuje iz Londona v Pariz, iz Pariza v Ameriko in obratno v London. Lovi razne osebnosti, povezuje se z njimi, vendar pa lovijo oni njega, ki so sovražniki naše države, da bi ga izkoristili kot sredstvo v borbi proti nam, proti novi Jugoslaviji.

Mačku in njegovi družbi v inozemstvu ne ugaja ta nagli razvoj, hitra izgradnja v Jugoslaviji. Ne ugaja jim takšna Jugoslavija, kakršna je danes.

Oni kujejo načrte, da bi se semkaj vsedli, da bi vladali, da bi ustvarili nekakšno konfederacijo, ne samo z našimi bratskimi narodi v Jugoslaviji, temveč z nekimi drugimi in z vragom, če bi bilo jim to všeč.

Maček je pokazal v polni meri svoj sovražni obraz, protiljudski obraz in zato zasluži prezir naših narodov. (Tako je! Burno odobravanje.)

Govor maršala Tita v Zagrebu

(Nadaljevanje)

Tovariši in tovarišice! Ko govorimo o delavcih in kmetih, o teh najvažnejših činiteljih, na katerih sloni naša državna zgradba, ni kako agitacijsko gleslo, ampak je dejstvo, ki ga nihče ne more zanikati. Mi ne govorimo kmetom, da so najmočnejši stebel naše države zato, da bi dobili morda njihove glasove, ampak zato, ker vemo, da so tudi v resnici in da bi se oni sami tega zavedali. Mi še danes nimamo vsega, kar bi morali dati kmetom, ker je bila naša industrija uničena, toda to industrijo postopno obnavljamo in našemu človeku na vasi lahko damo že mnogo. (Odobravanje.)

Tovariši in tovarišice! Spominjate se, da v naši deželi ni bilo kruha, ker ga je odvezel okupator ali pa preprečil, da bi posejali zemljo. Zahtevali smo od kmeta kruha, pa mu nismo mogli dati tega, kar potrebuje. Industrijski proizvodi so kmetijstvu potrebni. Danes že lahko damo kmetu za kruhi, ki ga od njega zahtevamo, kar mu je potrebno za razvoj njegovega kmečkega dela. Z drugimi besedami: prišel je čas, da ne zahtevamo samo naporov, ampak tudi damo kmetom, kar potrebujejo.

V novi Jugoslaviji je prav tako rešeno vprašanje vsestranskega kulturnega razvoja naših narodov. Posledica tega je, da ustanovljajo v novi Jugoslaviji šole in jih je danes že precej več kakor pa pred vojno. Danes so pričeli ustanovljati razne kulturne ustanove, pa tudi o higijenskih in zdravstvenih razmerah vodijo v naši deželi največjo skrb. Z-eno besedo, v

naši deželi se že postavljajo temelji za tako življenje, v katerem se bodo lahko posvetile najširše ljudske množice onemu, kar jim najbolj ustreza. Upi v nadaljnji razvoj so zelo dobri. Pogoje za to smo že ustvarili.

In kaj moramo storiti v bodočnosti? Vi veste, da smo šele pričeli graditi našo državo. Zgraditi moramo našo državo in obnoviti, kar je porušenega, pa ne samo to, ustvariti moramo nove tovarne, nove šole, nova vseučilišča, nove znanstvene ustanove in zavode, nove ceste in nove asfaltirane ceste, vse, kar je potrebno in kar najbolj ustreza potrebam ljudstva. Zgraditi moramo nove železnice in zgraditi jih bomo. Z-eno besedo, ustvariti moramo vse, kar je pogoj za še večji in neoviran gospodarski razvoj.

Tovariši in tovarišice, bratje in sestre! Razume se, da so to ogromne naloge, toda ne smemo se bati teh velikih nalog. Obvladali jih bomo. Ko pravim, da jih bomo obvladali, ne mislim samo na nas, ampak na vas skupno z nami. Brez vas ne moremo storiti ničesar. Vse, kar nam je doslej uspelo, nam je uspelo zaradi tega, ker je taka monolitna enotnost med ljudstvom in ljudskimi oblastmi.

Tovariši in tovarišice! Največja pridobitev, ki smo jo dosegli, je enotnost našega ljudstva: enotnost vsakega naroda posebej ter enotnost in bratstvo vseh narodov Jugoslavije. To je gonilna sila, ki nam omogoča, da obvladujemo nemogoče stvarmerah vodijo v naši deželi največjo skrb. Z-eno besedo, v

so naši deželi v čast pred vsem svetom.

Ko govorim o obvladanju bodočih težav, ko spet mislim na vas in na vse nas skupaj. Mi smo tu zato, da opravljamo svojo dolžnost, prav kakor morate tudi vi še bolj strniti svoje vrste, vsi pa moramo zgraditi s skupnimi silami našo novo državo. Pomislite, kakšna bo naša bližnja bodočnost, ko bomo zgradili v naši deželi veleindustrijo, ko bomo imeli v Jugoslaviji toliko železa, kolikor ga potrebujemo, ko bomo izdelovali v Jugoslaviji razne stroje, ki so potrebni kmetu, ko bodo v Jugoslaviji namestu slabih ravne in asfaltirane ceste, ko bodo vsi naši kraji medsebojno povezani s cestami in železnicami, ko bo srce naše zemlje odprto in bogovastno, ki je v njem, služilo dviganju življenske ravni naših narodov.

Zamislite si to življenje, ki ne čaka morda šele naše bodoče generacije, ampak že nas same. To je življenje, ki ga bomo ustvarili prav s to enotnostjo, ki je ustvarjena med našimi narodi. (Dolgotrajno vzkliranje bratstvu in enotnosti.)

Tovariši in tovarišice! To so vidiki v našo bodočnost, za jutrišnji dan in ni nam se treba bati nikakih težav. Ko že govorimo o težavah, vem, da bi mnogo izmed vas radi vedeli, kaj bo to leto zaradi slabe žetve. Rad bi vam samo povedal, da se ni treba bati slabe žetve.

Tudi letos smo imeli slabo žetev, vendar pri nas niti sedaj ne bo nihče umrl od lakote. Tudi letos smo napravili vse, da bi dobili vsi naši kraji, kar jim je potrebno za življenje in da ne bo nihče umrl od lakote. Naj se zaradi tega nihče zunaj ne

kar naj bi bilo jutri. Ko ti mislijo na to, kako bi vtaknili palico v veliko ljudsko kolo, ki se vrti naprej, mora druga ogromna večina z njimi ravnati kakor s svojimi sovražniki. (Vzkliki: "Tako je.") To niso prijatelji, to so sovražniki, ker nasprotujejo večini ljudstva. (Konec prihodnjic.)

Razni mali oglasi
CLEANING WOMEN
Evening work
5:30 PM to 10 PM - Good pay
Good working conditions
SEELEY 2830

13 SHOPPING DAYS LEFT
BUY CHRISTMAS SEALS

PATCHERS
For Cabinet Division
EXCELLENT PAY
(Plenty of over-time)
Good Working Conditions
MOTOROLA
GALVIN MFG. CORP.
4545 W. Augusta Blvd.

"PROLETAREC"
—Socialistično-delavski tednik—
Glasilo Jugoslovanske soc. zveze in Prosvetne matice. Pisan v slovenskem in angleškem jeziku. Stane \$3 za celo, \$1.75 za pol. \$1 za četr let.
NAROČITE SI GA!
Naslov:
PROLETAREC
CHICAGO 23, ILL.
2301 South Lawndale Avenue

NAROCNIKOM
Datum v oklepaju, na primer (Dec. 31, 1946), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri član vohne preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako sklenil, naročnina na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vstopno listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnina.

Cena listu Prosveta je:
Za Zdruč. države in Kanado \$6.00
1 tednik in 4.30
2 tednika in 3.60
3 tednike in 2.40
4 tednike in 1.20
5 tednikov in
Za Evropo je \$9.00
Za Chicago in okolico je \$7.50
1 tednik in 4.30
2 tednika in 3.60
3 tednike in 2.40
4 tednike in 1.20
5 tednikov in
Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto list, ki je vaša lastnina.
PROSVETA, SNPJ.
2857 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.
Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$
1. Ime Čl. družstva št.
Naslov
Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledenjih članov moje družine:
2. Čl. družstva št.
3. Čl. družstva št.
4. Čl. družstva št.
5. Čl. družstva št.
Mesto Država
Nov naročnik Star naročnik

Razni mali oglasi

RADA BI IZVEDE
za naslov rojaka Ignaca doma iz vasi Gaberška Gornja Sv. Križ pri Litiji v Jugoviji. Dobila sem pismo od govega brata, v katerem pa da brat ni pisal že nad 10 let in da se je nahajal takrat v Argentini, v Južni Ameri. Za njega bi rad izvedel njegov brat Alojz Voje, Tihoboj, Sv. Križ pri Litiji, in ga naj se mu priglasi in ga naj ako je še živ, ali pa naj piše njegovji teti, na moj naslov: Johana Sladich, R.3. Green-Wis.

TOP WAGES
For girl or woman for ironing and cleaning 1 or 2 days a week
Phone
NEWCASTLE 3411

M-E-N
TOP WAGES FOR WOODWORKING MACHINERY HANDS
CABINET MAKERS
Steady work - Plenty of overtime
JAY
Furniture Specialty
2541 W. Cermak Rd. - 3rd Fl.
CRAWFORD 4070

DOCK MEN
UNION WAGES
\$1.05 per Hour - 48 Hour Week
STEADY WORK
Hospitalization and Group Insurance
APPLY IMMEDIATELY
Scherer Freight Lines
1833 S. Canal St.
Starting Shifts:
1, AM - 5 AM - 2 PM and 4 PM

ALI GLEDATE ZA DOBRU PLAGO IN STABILNOSTU?
Telefon kompanija ima nekaj takih prilik

HIŠNICE
(JANITRESSES)
Takoj od začetka plaša 72¹/₂ uro, po treh mesecih 77¹/₂ na uro in po šestih mesecih po 82¹/₂ uro
ŽENSKE ZA ČIŠČENJE V VSEH DELIH MEST.
Delovne ure od 5:30 pop. do ure ponoči.
Oglasite se pri

ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY
v uposlovalnem uradu za zaposlovanje v pritličju
309 W. WASHINGTON ST.

Njegova udobna
okorkota odpornost trpljenja
HRBTOBOLA
Pridružite se milijonom, ki prisegajo na Johnson's BACK PLASTER—narejeno, da odpornost hitro hrbtnih bolečinam. Proskutno s zdravstvenih in starnanskih ljudi, da deluje!
Uporabljajte ta plaster, je kot bi jemali vročinski "pad" na delu v sebi. To milo zdraviljenje preneha krohočiti. GREJE vas hitro, olajša bolečine in okorelosti. Je čisto. Njega moč ostane za več dni.
Johnson's BACK PLASTER varuje proti hladu, zveže mišice, da pomoglo ravno na boleč prstov. Narejen pri Johnson & Johnson—ima, ki pomeni kakovost že petdeset let. V vseh lekarnah.